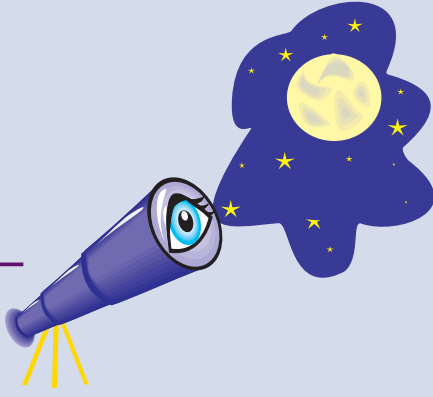

Gökyüzü

Alp Akoğlu

Gökyüzünde Hareketli Günler

Bu ay, gökyüzü her zamankinden daha hareketli. Parlak gezegenlerin gözlem için uygun konumlarının yanı sıra, birkaç önemli gök olayı daha var. Bunlardan en önemlileri, 4/5 Mayıs gecesi gerçekleşecek olan tam Ay tutulması, 21 Mayıs'ta Venüs'ü örtülmesi ve gökyüzünü süsleyen iki parlak kuyrukluyıldız.

Tam Ay Tutulması

Yılda iki gere görülebilen tam Ay tutulmalarından birini 4/5 Mayıs gecesi izleyebileceğiz. Her tutulma bu kadar uygun saatlere denk gelmediğinden, bunun iyi bir tutulma gözlemi olacağını söyleyebiliriz. Elbette, hava koşulları izin verdiği sürece... Tutulma, 20:51'de Ay'ın yarı gölge bölgesine girmeye başlayacak. Ay, 21:48'de tam gölge bölgesine girmeye başlayacak. Tam tutulma, 22:52 ile 00:08 arasında gerçekleşecek. Ay, 01:12'de tam gölge bölgesinden; 02:10'da yarı gölge bölgesinden tamamen çıkmış olacak. Ay tutulmasını izlemenin en iyi yolu çıplak gözle gözlem yapmak. Tam tutulma sırasında, Ay'ın gözden tamamen kaybolmadığını, bakır rengini aldığını göreceksiniz. Bunun nedeni, gezegenimizin atmosferinden kırılarak Ay'a ulaşan kırmızı renkli ışık.

Venüs Örtülmesi

21 Mayıs'ta, Ay, Venüs'ün önünden geçecek. Örtülme, Türkiye saatiyle 13:15'de başlayacak ve 14:25'de sona erecek. Bu, Venüs'ü gündüz görmek için iyi bir fırsat. Venüs, çok parlak olduğu için gündüzleri gökyüzünde görülebilir; ancak, gökyüzünde bulunması zordur. Örtülme öncesi ve sonrası Ay'a çok yakın görünür konumda olacağından, gezegen kolayca bulunabilir. Bir dürbün kullanarak, örtülmeyi daha iyi izleyebilirsiniz.

LINEAR ve NEAT

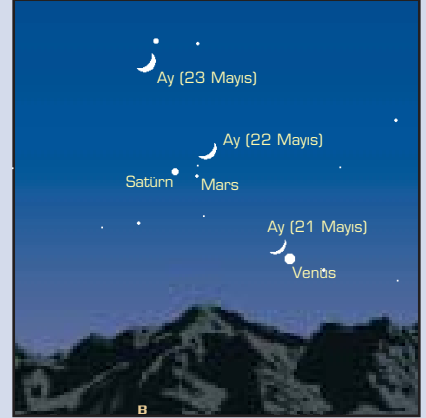
Geçtiğimiz ay hakkında ayrıntılı bilgi verdiğimiz LINEAR ve NEAT kuyrukluyıldızları, bu ay gözlem için daha uygun konumlarda. LINEAR, ufka yakın konumda olduğundan kısa süreler gözlenebilecek. Ayın ilk gününden itibaren, sabah saatlerinde doğu ufku üzerinde yer alacak ve hızla alçalacak. Kuyrukluyıldız, en yüksek parlaklığına ayın ortalarında ulaşacak. Ancak bu sırada Güneş'e çok yakın görünür ko-

numda bulunacak. LINEAR, ayın sonlarına doğru akşam gökyüzünde yükselmeye başlayacak. Mayıs'ın son günlerinde ve Haziran boyunca kuyrukluyıldız batı-güneybatı ufku üzerinde gözlemlenebilir.

NEAT kuyrukluyıldızının konumuysa gözlem için çok daha uygun. Kuyrukluyıldız, ayın ilk günlerinden itibaren, akşam gökyüzünde, güneybatı ufku üzerinde yükselmeye başlayacak ve ay sonuna geldiğimizde neredeyse başucuna ulaşmış olacak. NEAT, 6 Mayıs'ta en yüksek parlaklığına (2,5 kadir) ulaşacak. Kuyrukluyıldız, bu tarihten sonra giderek sönükleşse de, Haziran ve Temmuz aylarında da gözlenebilecek.

Gezegenler

Venüs, ayın başında, bir süredir olduğu gibi, ufuktan oldukça yüksek. Ancak, gezegen bu konumunu fazla koruyamayacak. Ayın ilk günlerinde Güneş'ten yaklaşık 3,5 saat sonra batan Venüs, ayın ortasında Güneş'ten 2,5 saat sonra batıyor olacak. Ayın sonlarına geldiğimizdeyse, batı-kuzey-

21-23 Mayıs akşamları batı ufku

batı ufkunda, Güneş battıktan sonra kısa bir süre gözlenebilecek. Teleskoplu gözlemciler için, Venüs iyice incelen bir hilal biçimini alacak. Ayrıca, bu sırada yakınlaştığı için, gezegenin görünür büyüklüğü giderek artacak.

Venüs'ün sol üstünde bulunan **Mars**, artık çok sönük. 1,7 kadir parlaklıktaki gezegen, 10 Mayıs'ta Venüs ve Satürn'ün tam ortasında yer alıyor. Ayın 24'üne kadar, Satürn ve Mars yaklaşmayı sürdürecekler. Bu tarihten sonra Mars, gökyüzünde Satürn'den daha yüksekte yer alacak.

Satürn, yaklaşık 0 kadirlik parlaklığıyla, izizler Takımyıldızı'ndaki yerini koruyor. Ancak, gezegen artık erkenden, saat 22:00 civarında batıyor.

Jüpiter, hava karardıktan sonra güney yönünde -2 kadirlik parlaklığıyla dikkati çekiyor. Venüs batıktan sonra, gökyüzündeki en parlak gezegen Jüpiter. Gezegen, Satürn'e göre belirgin biçimde parlak. Jüpiter, akşamın ilk saatlerinde yüksek konumunda bulunuyor. Bu, onu teleskoplu gözlemciler için iyi bir hedef yapıyor.

Merkür, sabahları doğu ufkunda, Güneş'ten yaklaşık 45 dakika önce doğuyor. Gezen ay boyunca sabah alacakaranlığında gözlenebilir. Ancak, ufuktan pek de fazla yükselmeyeceğinden, gökyüzünde bulunması zor olabilir.

Ay, 4 Mayıs'ta dolunay, 11 Mayıs'ta sondördün, 19 Mayıs'ta yeniay, 27 Mayıs'ta ilkördün evrelerinden geçecek.

1 Mayıs saat 23:00; 15 Mayıs saat 22:00;
31 Mayıs 21:00'de gökyüzünün genel görünüşü